

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 27 februari 1901, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af tvenne inom kammaren väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tillsyn öfver utackorderade fosterbarn.

Andra Kammarens första tillfälliga utskott har fått mottaga tvenne inom kammaren afgifna motioner rörande tillsyn öfver utackorderade fosterbarn.

I den första af dessa motioner, väckt af herr *Nils Andersson* i Pettersborg under n:o 128, föreslås,

»att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till sådan lag, att fosterföräldrar ställas under kontroll och fosterbarnen sålunda bekomma bättre skydd af samhället».

Såsom skäl härför åberopar motionären följande:

»Det torde vara allt för känt, att fosterbarn i allmänhet ej behandlas såsom andra barn; glädjande undantag gifvas naturligtvis. Jag behöfver därför icke relatera alla de fall af vanvård, som förekommit, mest i de större städerna, och blottats af pressen och konstaterats af myndigheterna. Det är särskildt sådana barn, för hvilka onaturliga föräldrar betala en summa en gång för alla, ty dessa stackars små äro ofta lemnade åt den gröfsta yttre vanvård och svältas stundom formligen i hjel.

Huru upprörande är det ej att läsa skildringarna om det så kallade englamakeriet, som med längre eller kortare mellantider äro synliga i tidningarna. Och hvem täljer dock alla stackars fosterbarns lidanden? Det är tydligt, att icke ens hälften af samvetslösa fosterföräldrar bli uppdragade. Hvad är att göra till förekommande af denna vanvård? Vi hafva lemnat

denna viktiga fråga obesvarad allt för länge i vårt land. I Danmark har lagstiftaren redan för länge sedan ingripit för att skydda de annars helt och hållet värnlösa. Fosterbarnsväsendet står der redan under sträng kontroll. Jag anser, att frågan måste lösas äfven hos oss. Vi hafva djurskydd, men ej skydd för fosterbarn.

Personer emottaga nu ofta fosterbarn utan att vare sig ekonomiskt eller moraliskt vara så beskaffade, att ett barn tryggt kan lemnas i deras händer; vi hafva en stor »fosterbarnsindustri». Det är obarmhertigt att icke göra något till de arma barnens skydd. Ingen borde ega rätt att emottaga barn till fostran, med mindre någon myndighet, t. ex. kommunalnämnd på landet och fattigvårdsnämnd i stad, godkände personen eller personerna i fråga. Vidare borde såväl fosterföräldrarnes hem som barnet vissa gånger om året vara föremål för besigtning, dels af läkare och dels af samma myndighet, som lemnat tillstånd till fosterbarnets öfvertagande.»

Uti den med anledning häraf väckta motionen n:o 158 har herr A. Antonsson hemställt,

»att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag, omfattande inspektion öfver alla kategorier af fosterbarn».

Till stöd för detta förslag anför motionären:

»De fosterbarn, som i motionen n:o 128 afses, synas, åtminstone hvad af motiveringen framgår, vara endast sådana, som af enskild person utlemnas till underhåll och vård mot betalning. Men om denna behjertansvärda fråga rörande tillsynen öfver vården af fosterbarn skall bli föremål för lagstiftning, torde densamma i hela sin vidd böra tagas under ompröfning och således äfven omfatta sådana barn, som utackorderas af fattigvårdsstyrelse eller annan myndighet, eller utlemnas till underhåll och vård utan betalning.

Det är ju tydligt, att de barn, som af enskild person utackorderas till annan för erhållande af vård, i allmänhet äro mest i behof af tillsyn, och erfarenheten visar tyvärr i allt för hög grad, att vanvård ofta förekommer. Dödsfallsprocenten, i synnerhet under första lefnadsåret, är bland dessa fosterbarn ohyggligt stor. De barn, som deremot till målsman hafva fattigvårdsstyrelse eller annan offentlig myndighet, äro i regeln bättre lottade, enär väl oftast hänsyn tages till lämpligheten af ifrågasatta personer såsom fosterföräldrar.

Emellertid förekommer ofta, att nödig tillsyn ej alltid egnas dessa fosterbarn, och har denna uraktlåtenhet i vissa fall vanvård till följd.

Hvad åter angår sådana barn, som vårdas af annan utan betalning, så böra säkerligen äfven dessa vara föremål för särskild tillsyn. Utan tvifvel skulle det kunna förekomma, att person, hvilken af enskild emottagit barn till underhåll och vård, skulle uraktlåta derom göra anmälan. I händelse vederbörande, af en eller annan anledning, erhöil kännedom om och anmärkte förhållandet, kunde möjligen då svaras: barnet vårdas utan betalning, hvilket påstående mycket väl kunde vara osant. Det kan tänkas, att för undgående af kontroll och inspektion öfverenskommelse af kontrahenterna i detta afseende träffats.

En annan sak är, huruvida, efter det anmälan skett, inspektion i alla fall behöfver företagas. Detta torde få bero på den eller de myndigheter, hvilka finge med saken att skaffa.

Fosterbarn bör dock i allmänhet egnas offentlig tillsyn under hela den tid det såsom sådant betraktas. Den enligt min uppfattning verk sammaste åtgärd för effektiv kontroll öfver vården af fosterbarn torde endast kunna ske genom i lag stadgad inspektion, hvilken uppgift lämp ligen skulle kunna uppdragas åt provinsial-, stads- och distriktsläkare, hvar inom sitt område. Dessa personer borde efter vissa mellanrum besöka de hem eller anstalter, der fosterbarn vårdas, och öfver inspektionen till vederbörande afgifva rapport. Samhällen, der sådana föreskrifter för distriktsläkare äro gifna, finnas redan i vårt land. Dessutom bör genom allmänna föreskrifter bestämmas, i hvilken omfattning kommunalmyndigheterna i detalj hafva att iakttaga angående tillsynen öfver vården af fosterbarn.»

Utskottet finner hvad motionärerna sålunda anfört vara särdeles beaktansvärdt.

Då emellertid ifrågavarande angelägenhet redan varit föremål för myndigheternas uppmärksamhet, i det att en komité af Kongl. Maj:t blifvit tillsatt för att göra undersökningar och afgifva förslag rörande fosterbarns vård;

då vidare denna komité redan den 27 januari 1897 aflemnad sitt betänkande härom; samt

då utskottet erfarit, att Kongl. Maj:t är betänkt på att, så snart den s. k. tvångsuppfostringskomiténs utlåtande, hvilket för närvarande är remitteradt till åtskilliga myndigheters hörande, återkommit till Kongl.

Maj:t, för Riksdagen framlägga förslag i ett sammanhang med anledning af båda dessa komitéers arbeten,

så anser utskottet, att, innan Riksdagen vidtager någon ytterligare åtgärd i saken, man torde böra afvakta dessa Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottet får alltså hemställa:

1:o) att herr Anderssons förevarande motion icke för närvarande må föranleda till någon kammarens åtgärd;

2:o) att icke heller herr Antonssons ifrågavarande motion för närvarande må föranleda till någon kammarens åtgärd.

Stockholm den 22 februari 1901.

På utskottets vägnar:

EMIL HAMMARLUND.